

• ЗІБРАННЯ ТВОРІВ •

АННІ ЕРНО

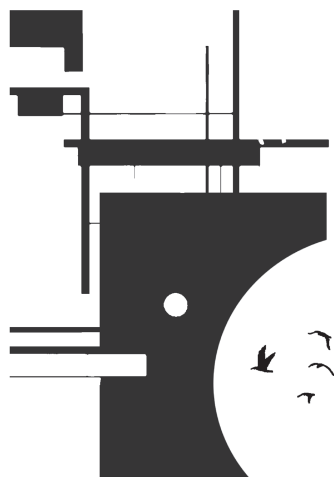
**[ПОВНА ЗАЙНЯТІСТЬ]
[ПОДІЯ] [ЮНАК]**

Харків
«ФОЛІО»
2026

[ПОВНА ЗАЙНЯТІСТЬ]

Переклад
Сергія Тюпи

Я завжди хотіла писати так, наче мене вже не буде, коли текст опублікують. Писати, наче я маю померти, наче не буде кому судити. Хоча, можливо, ілюзією є віра в те, що істина може прийти лише через смерть.

Своїм першим рухом, прокинувшись, я захоплювала його за прутень, піднятий у ранковій ерекції, і вже не відпускала, тримаючись за нього, наче за гілку. Я думала: «Поки я це тримаю, то не загублюсь у світі». Коли я розмірковую сьогодні, що саме означала ця фраза, мені здається, я хотіла сказати, що не бажала нічого іншого, крім як тримати в руці член цього чоловіка.

Зараз він у ліжку іншої жінки. Можливо, вона робить такий самий жест — простягає руку, щоб захопити його за член. Не один місяць я бачила цю руку, і мені здавалося, що це моя рука.

Проте саме я пішла від В. — за кілька місяців раніше, поклавши край шестирічним стосункам. Пішла як через втому, так і через нездатність обміняти свою свободу, здобуту після вісімнадцятирічного шлюбу, на спільне життя, якого він так прагнув від самого початку. Ми надалі передзвонювалися, а іноді бачилися. Одного вечора він зателефонував мені та оголосив, що переїжджає зі своєї квартири — тепер він буде мешкати з жінкою. Для телефонних дзвінків віднині впроваджувалися правила — щоб зустрітися, треба було телефонувати лише на його мобілку, але в жодному разі не вечорами чи на вихідних. У відчутті катастрофи, що переповнювало мене, я помітила появу чогось нового. У той момент існування іншої жінки увірвалося в моє життя. Я думала тільки про неї.

Ця жінка заповнила мою голову, мої груди, мій живіт — вона всюди супроводжувала мене й диктувала емоції. Водночас ця постійна присутність змушувала мене жити інтенсивно. Вона спровокувала внутрішні рухи, яких я ніколи раніше не знала, вивільнила в мені енергію і творчі ресурси, на які я не вважала себе здатною, і тримала мене в стані гарячкової та постійної активності.

Я була «зайнятою» в обох сенсах цього слова.

Цей стан тримав подалі від мене щоденні турботи й прикрощі. У певний спосіб він зробив мене неосязною для посередності життя. Так само я звільнилась від роздумів, що їх зазвичай навіювали політичні події або новини. Скільки б я не намагалася, з літа 2000 року я запам'ятала лише авіакатастрофу, коли Конкорд впав на готель у містечку Гюнесс невдовзі після зльоту.

З одного боку було страждання, а з іншого — неможливість скерувати думки на щось інше, окрім споглядання та аналізу цього страждання.

Мені просто конче треба було взнати її ім'я та прізвище, її вік, її професію, її адресу. Я зрозуміла, що ці дані, які суспільство використовує для ідентифікації особи і які ми сприймаємо легковажно, не намагаючись по-справжньому пізнати людину, насправді є найістотнішими. Лише вони дозволять мені виділити з одноманітної маси всіх жінок її фізичний і соціальний тип, уявити собі її тіло, спосіб життя, конкретизувати образ цього персонажу. Але щойно він вичавив із себе, що їй сорок сім років, вона вчителька, розлучена, має шістнадцятирічну доньку і живе на авеню Раппа в сьомому окрузі, переді мною з'явився образ жінки в строгому костюмі та блузі, з бездоганною зачіскою, яка готується до уроків у напівмороці фешенебельної квартири.

Число «47» набуло дивної матеріальності. Мені всюди ввижалися ці дві цифри, велетенського розміру. Тепер я розглядала жінок лише в контексті часу і старіння, оцінюючи його прояви у них та порівнюючи зі своїми. Усі жінки, яких я могла віднести до вікової категорії між сорока та п'ятдесятьма, одягнуті з «елегантною простотою», характерною для мешканок багатих кварталів, перетворювалися на двійників іншої жінки.

Я усвідомила, що ненавиджу всіх учительок — хоча я сама була вчителькою, і вчительками були мої найкращі подруги — за їхній упевнений та ідеальний вигляд. Я знову почала дивитися на них очима старшокласниці, коли вони вражали мене такою мірою, що я навіть не мріяла займатися цією професією та стати схожою на них. Тіло моєї неприятельки рівномірно обволокло собою сутність, що ніколи не носила її ім'я, — увесь учительський корпус.

У метро «вона» була кожною жінкою за сорок із вчительською сумкою, і дивитися на неї було мукою. Я відчувала байдужість, яку вона загалом виявляла до моєї уваги, а відносно рішучі та жваві рухи, з якими вона вставала із сидіння, щоб вийти на зупинці — назву станції я відразу відмічала в голові — я сприймала як заперечення моєї особи, як спосіб для жінки, яку я протягом усієї поїздки вважала новою супутницею В., познуватися наді мною.

Одного дня я згадала Ж. — очі виблискують під кучерями, а вона хвалиться, що відчуває оргазми уві сні і від цього прокидається. Раптом її місце займає інша жінка, я бачу і чую іншу жінку, яка випромінює чуттєвість та говорить про нескінченні оргазми. Це виглядало як тріумфальна поява цілої категорії самопевнених жінок, чиї еротичні властивості вивищувалися над поспільством і чиї променисті світлини прикрашали літні «Еротичні додатки» до жіночих журналів — категорії, з якої мене було виключено.

Перетворення тіл жінок, яких я зустрічала, на тіло іншої жінки тривало без упину: я бачила її всюди.

Якщо, переглядаючи оголошення або розділ нерухомості в Le Monde, я натрапляла на авеню Раппа, згадка вулиці, на якій живе інша жінка, раптово накидала заволоку на літери, і я читала далі, не розуміючи сенсу. В середині непевного периметру від Дому Інвалідів до Ейфелевої вежі, включаючи міст Альма і спокійну, заможну частину VII округу, простяглася територія, на яку я не наважилася б увійти за жодні скарги світу. Постійна зона всередині мене, повністю заражена тією жінкою, зона, яку щовечора невблаганно підсвічував прожектор Ейфелевої вежі, видимий з вікон мого будинку на височині західного передмістя, монотонно ковзаючи по ній променем світла до півночі.

Коли справи вимагали моєї присутності в Парижі, в Латинському кварталі, де, ступивши на авеню Раппа, імовірність зустріти його з тією жінкою була найвищою, я відчувала, що перебуваю на ворожій території, що за мною, у незбагнений спосіб, стежать звідусіль. Так наче в цьому кварталі, який я заповнила існуванням іншої жінки, для мого власного єства не залишалося місця. Я почувалася поза законом. Іти бульваром Сен-Мішель або вулицею Сен-Жак, навіть якби мене до цього змусили, означало викрити моє бажання побачити їх. У звинувачувальному погляді, що його непосильний тягар я відчувала на собі, кару за це бажання мені правив увесь Париж.

Найдивніше у ревнощах — це заселяти місто, заселяти цілий світ особою, з якою ви навіть не знайомі.

У рідкісні моменти перепочинку, коли все видавалося, як раніше, і я думала про щось інше, у свідомості раптово виникав образ іншої жінки. Мені здавалося, що цей образ не був створений моїм мозком, а ври-
вався ззовні. Можна сказати, що інша жінка входила і виходила з моєї голови за власним бажанням.

У внутрішньому кіно, яке я зазвичай прокручую в голові — уявлення майбутніх приємних моментів, що чекають на мене під час прогулянки, відпустки, святкової вечері — замість усіх цих сталих фантазій про передбачувані радощі нормального життя зринали

сторонні картини, проколюючи мої груди. Я більше не була вільною у своїх мріях. Я не була навіть героєм своїх думок. У мені самовільно оселилася жінка, якої я ніколи не бачила. Або, за словами одного сенегальця, який поділився зі мною, що став жертвою ворогів, які наслали на нього одержимість, мене «марабували».

Я звільнялася від цього впливу лише коли приміряла щойно придбане плаття або штани в очікуванні наступної зустрічі з В. Його уявний погляд повертав мене до себе.

Я почала страждати від розлуки з ним.

Коли я не була зайнятою тією жінкою, зовнішній світ атакував мене безнастанними нагадуваннями про наше спільне минуле, яке тепер сприймалося як непоправна втрата.

Раптово у пам'яті з'являлись образи нашої історії — як епізоди фільму, що немилосердно прокручувались на запаморочливій швидкості, взаємно накладалися, нагромаджувались стосами і не зникали. У цьому калейдоскопі оберталися й зіштовхувалися вулиці, кав'ярні, готельні номери, нічні поїзди і пляжі. Лавина сцен і краєвидів, реальність яких у той момент лякала — «я там була». Мені здавалося, що мій мозок, пульсуючи, вивергав усі спогади, збережені за час моїх стосунків з В., а я нічого не могла зробити, щоб зупинити цей потік. Так, наче тодішні роки

повернулися і мстилися мені, готові мене поглинути, через те, що я свого часу не оцінила їхнього незрівнянного смаку. Іноді мені здавалося, що я божеволію від болю. Проте саме біль був доказом, що я не втратила розуму. Я знала, що для зупинки цієї бузувірської каруселі я могла налити собі великий келих вина або проковтнути таблетку снодійного.

Вперше я чітко відчула матеріальну природу почуттів та емоцій — я фізично досвідчила їхню консистенцію, форму, а також незалежність, повну свободу дій щодо моєї свідомості. Ці внутрішні стани мали власні відповідники у природі: морський прибій, скельні обвали, провалля, невпинний ріст водоростей. Я зрозуміла справжню вагу порівнянь і метафор із водою і вогнем. Навіть найзатертіші з них спочатку хтось колись мусив прожити.

Пісні, репортажі або реклами на радіо постійно занурювали мене в час, коли я була з В. Горло також стискалося, коли я слухала «I'll be waiting», «Juste quelqu'un de bien» або інтерв'ю з Усманом Соу, чії велетенські скульптури ми разом бачили на Мості Мистецтв. Будь-якої згадки про розлуку чи від'їзд — якось у неділю з радіо FIP звільнилась ведуча, чий голос лунав в ефірі останні тридцять років — було достатньо, щоб засмутити мене. Як люди, ослаблені хворобою або депресією, я перетворилась на резонатор усіх видів болю.

Одного вечора, на платформі приміського вокзалу, я подумала про той момент, коли Анна Кареніна ось-ось мала кинутись під поїзд, стискаючи свою червону сумочку. Проте найчастіше я згадувала початки нашої історії, той час, коли я використала слово «розкішний», щоб описати його член — саме так я написала в щоденнику. Зрештою, на своєму місці я бачила не іншу жінку — я бачила перш за все себе, якою я більше ніколи не буду — закоханою і впевненою в його коханні — напередодні всього, що лише мало статися між нами.

Я хотіла його *знову мати*.

Мені вкрай було потрібно подивитися фільм по телевізору під тим приводом, що я не встигла побачити його в кінотеатрі. Пізніше мені довелося визнати, що привід був зовсім іншим. Я пропустила чимало прем'єр у кінотеатрах, а коли ці фільми вже крутили по телевізору кількома роками пізніше, мені було до них байдуже. Моє бажання подивитися «Школу плоти» пояснювалося зв'язком між відомим мені сюжетом фільму — про молодого нужденного хлопця і старшу заможну пані — та нашою історією з В., історією, яка тепер належала тій жінці.

Незалежно від сценарію, якщо героїня страждала, на екрані я бачила свій біль, втілений акторкою, і відчувала його з подвійною силою. Такою мірою, що я майже відчувала полегшення, коли фільм закінчився. Якось увечері, коли я дивилася чорно-біле післявоєнне японське кіно, в якому постійно падав дощ, я відчувала, що сягнула дна розпачу. Я подумала, що за шість місяців раніше я б залюбки дивилася цей фільм і відчувала б глибоке задоволення, переглядаючи картини болю, який не стосувався мене. Зрештою, катарсис приносить користь лише тим, кого не зморила пристрасть.

Випадково почувши «I will survive», пісню, під яку — ще до того, як її почали горлати в роздягальнях під час чемпіонату світу з футболу — я дозволяла собі вечорами танцювати в квартирі В. так, наче мене ніхто не бачить, я закам'яніла. Коли я кружляла перед ним у танці, істотним був лише ритм музики і хрипкий голос Глорії Гейнор, що я сприймала як перемогу кохання над часом. У супермаркеті, де я почула цю пісню між двома рекламними оголошеннями, приспів набув нового, розпачливого, значення — мені також доведеться *вижити*.

ЗМІСТ

Повна зайнятість. <i>Переклад Сергія Тюпи</i>	3
Подія. <i>Переклад Івана Рябчія</i>	51
Юнак. <i>Переклад Івана Рябчія</i>	135